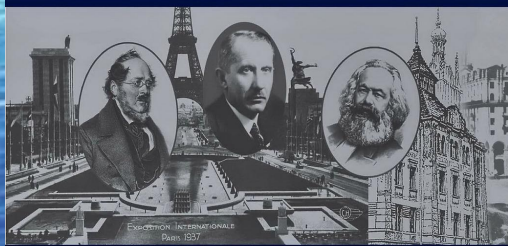

В. Г. Панченко

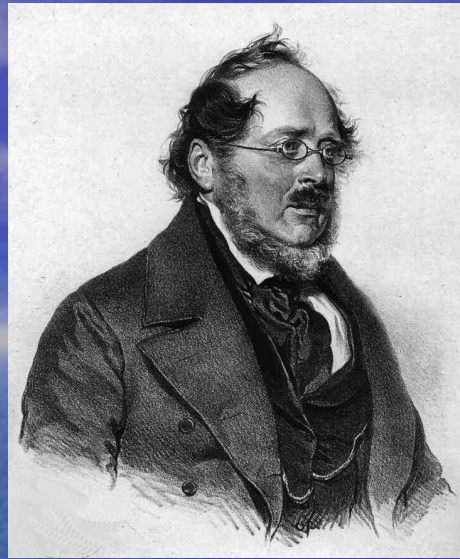
ФОРМУВАННЯ
ЕКОНОМІЧНОЇ ПЛАТФОРМИ
УКРАЇНСЬКОГО
НАЦІОНАЛІСТИЧНОГО РУХУ
У 1920-1950-Х РОКАХ

ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ПЛАТФОРМИ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІСТИЧНОГО РУХУ У 1920-1950 РОКАХ

МЕТОДОЛОГІЯ

Економічний націоналізм (ЕН) -

така форма ідеології і дії, в якій всі чинники та складові, котрі творять націю, в кінцевому результаті об'єднані для генерації енергії економічного творення на благо всієї нації і кожного індивідуума зокрема.

Економічний націоналізм=лістіанство

Економічні чинники для ЕН

є вищими стосовно усіх інших складових

в тому сенсі, що саме вони повинні бути досягнуті за рахунок концентрації та об'єднання чинників неекономічних

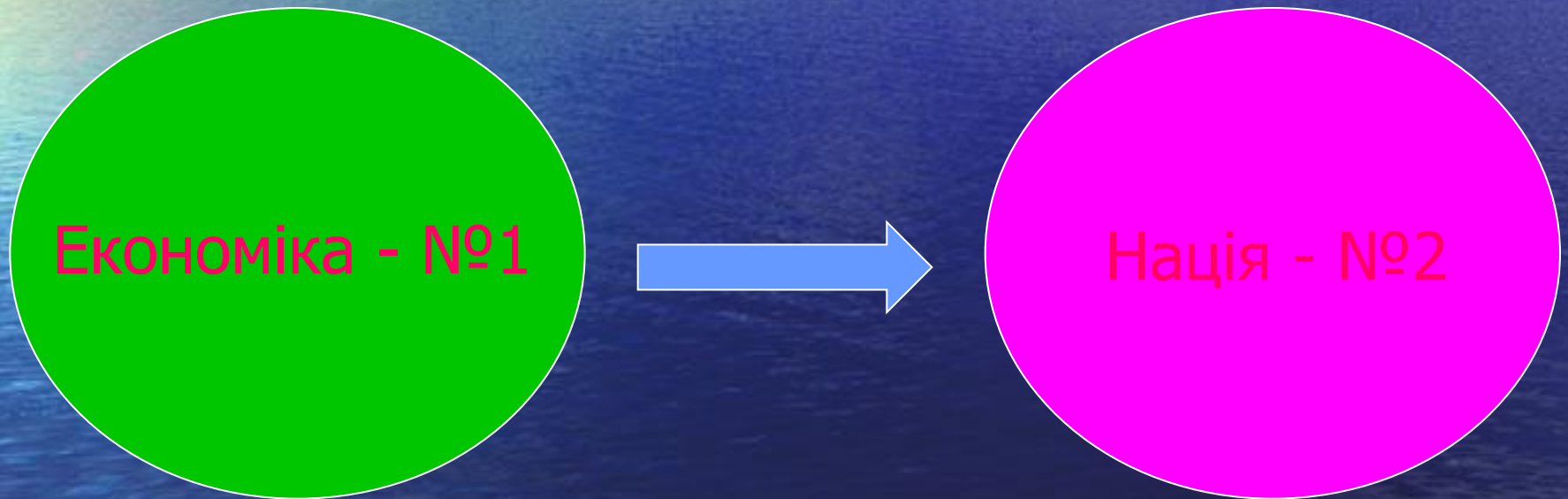
Етнічні, культурні, архетипічні елементи

розвитку нації -

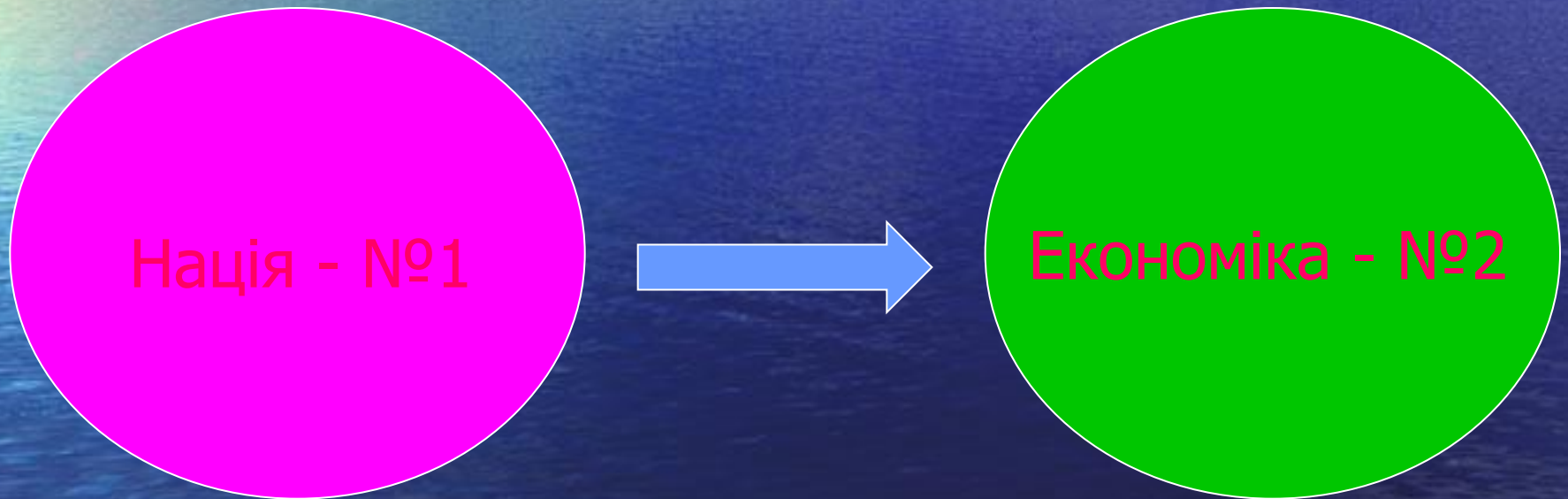
інша складова ЕН

Адже лише їх розвиток може забезпечити стале існування необхідних економічних характеристик суспільства та соціально-економічне зростання

**Одні приходять до ЕН
через економічне
(наприклад бізнесмени)**

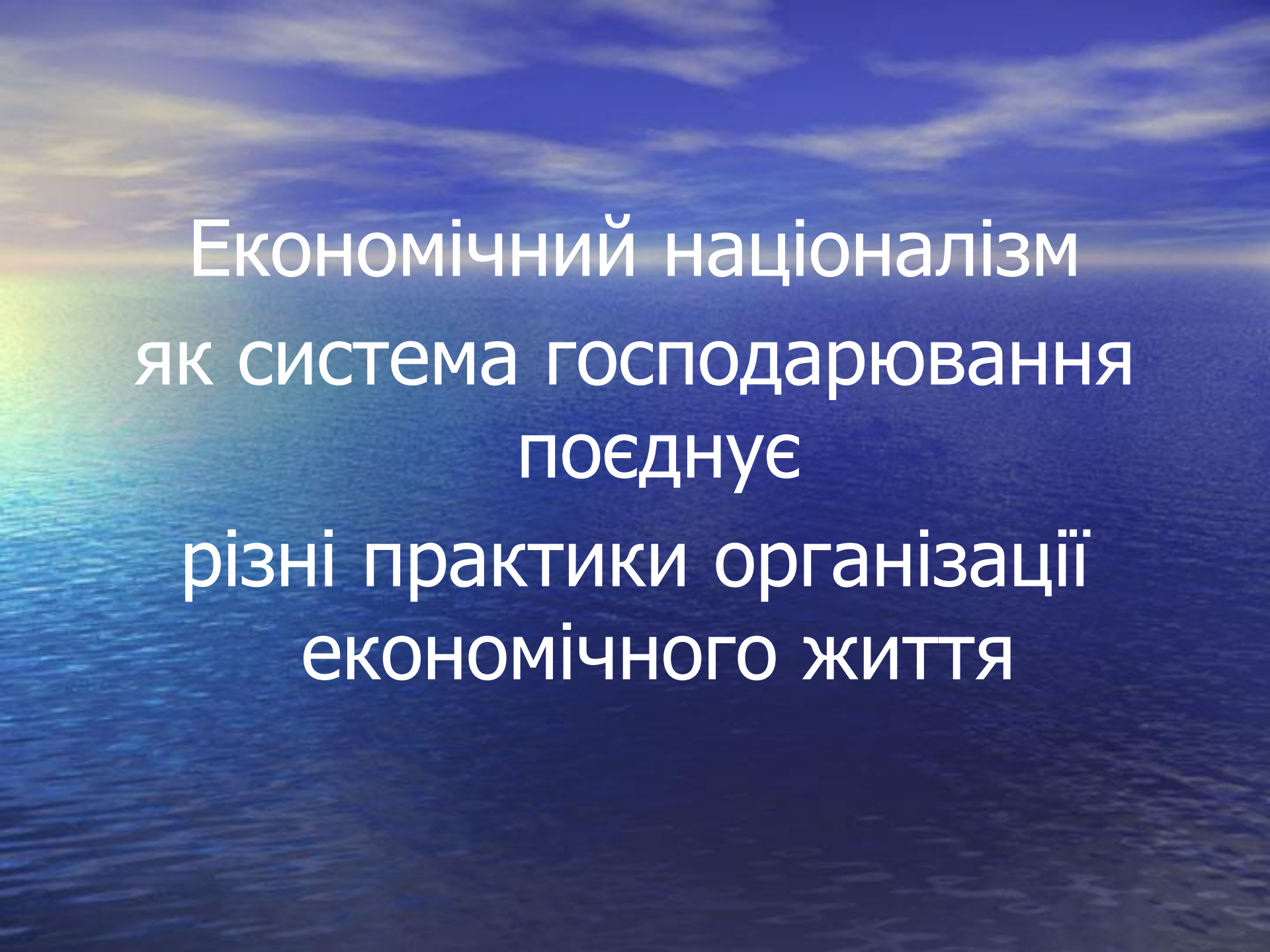

**Інші – через національне
(наприклад
етнонаціоналісти)**

**В реальному суспільстві
та для консервативного мислення
ці поняття нероздільні**

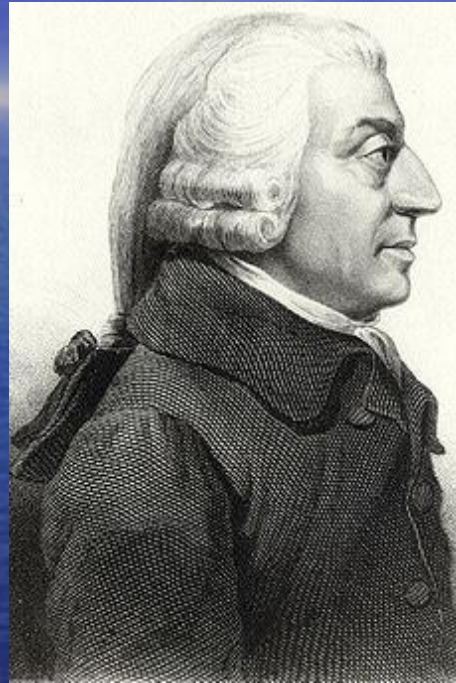

Економічний націоналізм
як система господарювання
поєднує
різні практики організації
економічного життя

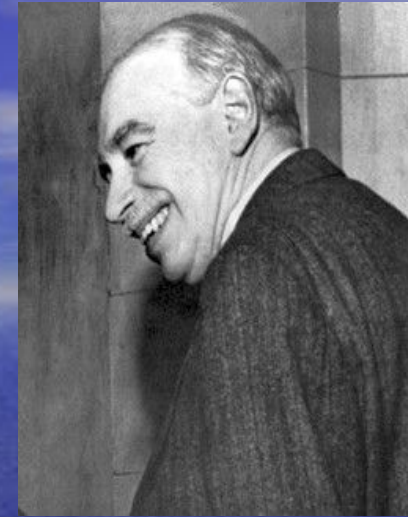

з одного боку

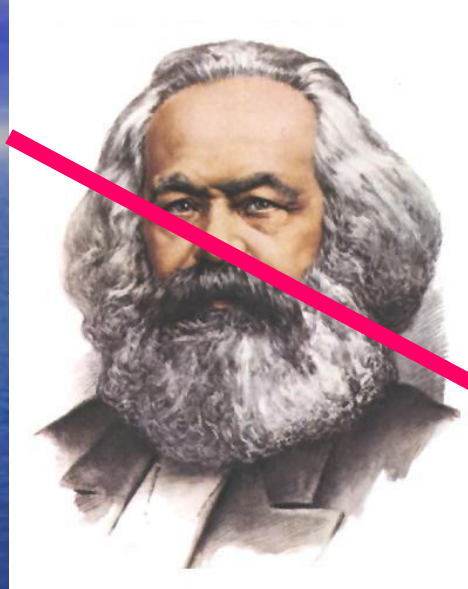
використовуються елементи класичного
капіталізму та вільного ринку
за **Адамом Смітом**

з іншого боку
захисні методи і державне
регулювання окремих
сфер господарського
життя
в інтересах нації

Співвідношення вільного ринку і державного
регулювання
коливається в залежності від рівня розвитку
економіки
Чим більш розвинулася економіка країни, тим
менше захисту та регулювання потрібно
застосовувати

Але державне регулювання не означає
перехід на принципи марксизму

Основна світоглядна розбіжність
між Ф. Лістом і К. Марксом:
ключові актори світової політичної арени
для Маркса - класи
для Ліста - нації

Історичний прогрес за Марксом

1. перебудувати економіку та
суспільство зі знищенням
приватної власності

2. здійснити
світову пролетарську революцію в
інтересах усього світового
пролетаріату

Історичний прогрес за Лістом

1. перебудувати економіку та
суспільство

зі збереженням приватної власності

2. Побудувати розвинуту економіку в
інтересах конкретної нації

Серед них вагому але не єдину роль
відіграє

протекціонізм

(у вигляді державного протекціонізму
або протекціонізму громади)

та інші регулюючі заходи, але вони
**не застосовуються як єдино можливі
заходи**

обмеження діяльності іноземних бізнесів

робить шлях країни успішним
лише тоді,

коли спрямоване на створення сприятливих
умов

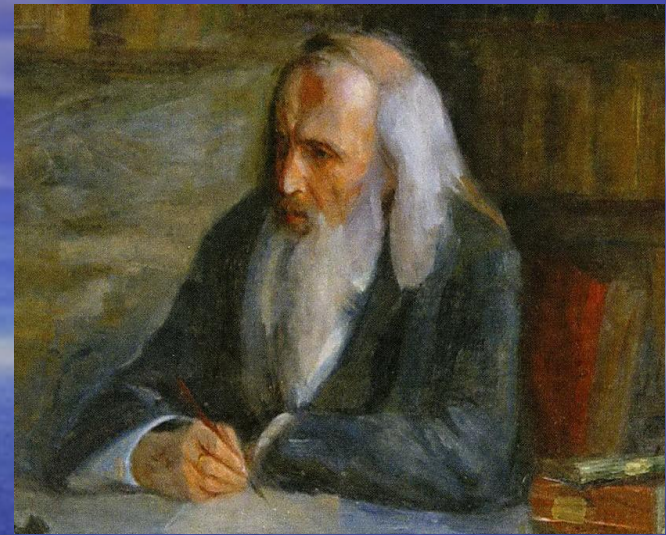
для розвитку вітчизняної економіки

та скеровують економіку
на економічну експансію в зовнішнє середовище

**ВИКОРИСТАННЯ
ЕКОНОМІЧНОГО
НАЦІОНАЛІЗМУ В СВІТІ**

РОСІЯ

Враховуючи нерозвинений промисловий потенціал Росії, С.Вітте та Д.Менделєєв пропагували принцип економічного націоналізму для захисту слабкої економіки.

Статті

С. Вітте

«По поводу национализма. Национальная экономика и Фридрих Лист» (1889 р.)

Д. Менделєєв

«Толковый тариф, или исследование о развитии промышленности России в связи с её общим таможенным тарифом 1891 года» (1892 р.)

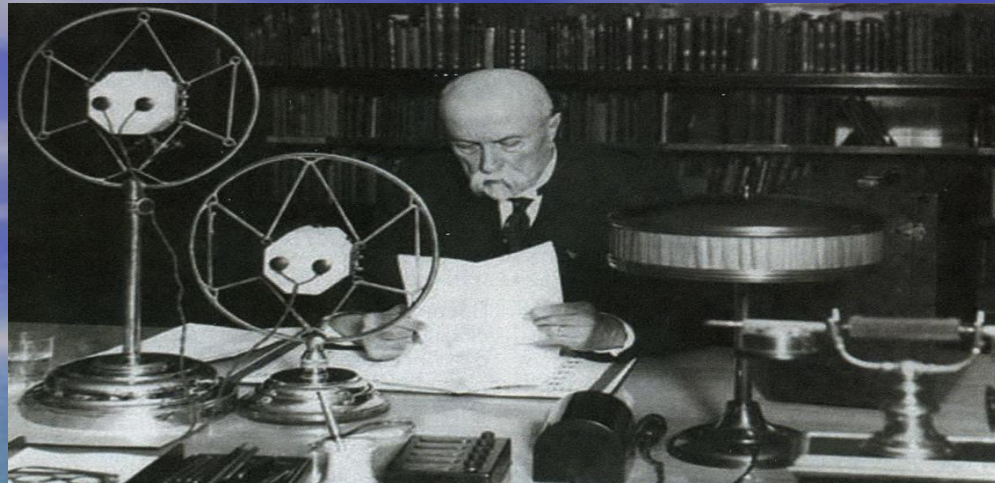
«Оправдание протекционизма» (1897 р.)

С. Вітте

просував ідеї створення власної потужної промисловості, яка мала зміцнити російську економіку

Д. Менделєєв

“залежність Росії від постачання промислових виробів з інших держав і постачання сировини *поступово створює умови, за яких вона, маючи високий економічний потенціал, перетворюється на сировинний додаток*”

Держави, що виникли після розвалу
імперій

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА

Ідеї ЕН використовувалися для
становлення їхньої слабшої від сильних
держав економіки

Існуючі слабкі держави

ІСПАНІЯ

використовували ЕН для прискорення розвитку.
Найбільші досягнення – в транспорті,
суднобудуванні та банківській сфері

Сильні держави

США

Застосування ЕН в умовах
кризи 1929-1930 років

**УМОВИ ТА ПІДСТАВИ
СТВОРЕННЯ
ЕКОНОМІЧНОЇ
ПЛАТФОРМИ ОУН**

BORYSLAW. Nowe tereny nallowe w Mraznicy.

Польща

Колоніальний стан української економіки
та понижене становище українського
бізнесу,

Внутрішня протекціоністська політика
польського уряду по відношенню до
підприємств у володінні українців

„ЦЕНТРОСОЮЗ”
СОЮЗ КООПЕРАТИВНИХ СОЮЗІВ
КООПЕРАТИВА З ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ УДІЛАМИ
у ЛЬВОВІ, вул. ЗІМОРОВИЧА ч. 20 і 21
Тел. 298-94

Збуває:

ліпця, збіжжя, фа-
солю, свині, рогату
худобу, домашню
птицю — — — —

Виробляє:

мило до прання
й миття, мило тоа-
летове й мило до
голення — — — —
мясні вироби — —
навиває нитки — —

Як елемент ЕН
українська громада
застосувала
протекціонізм громади
(“свій до свого по своє”)

Радянський Союз

На українських землях під владою СРСР проводилася пришвидшена модернізація та індустріалізація

Ідеологи ОУН вважали Придніпровський та Донецький регіони основою економіки незалежної України

Індустріалізація в СРСР відбувалася за рахунок підвищеної експлуатації українського населення.

Однак економіка українських територій не ставала самодостатньою, бо була штучно прив'язана до господарства інших регіонів СРСР

Українські землі були сировинними
придатками до метрополій –
Польщі та СРСР

Це не дозволяло розвинути власні
потужності виробництва кінцевого
продукту

В такому викривленому економічному
розвитку полягала причина
низького соціального рівня населення

До початку Першого Конгресу ОУН (1929 р.)
На основі аналізу ситуації на українських
етнічних землях
націоналісти розробили
теорію та план економічного розвитку
незалежної України

Ключові ідеї щодо розвитку цих сфер були запропоновані М. Сціборським, Л. Костарівим, Я. Моралевичем

Освіта в потужних інтелектуальних центрах

Росії, Австро-Угорщини, Чехословаччини
та досвід роботи в державних установах
давали їм можливість адекватного
аналізу та оцінки подій у різних країнах.

Платформа включала чотири складові:

- 1.Фінанси
- 2.Торгівля
- 3.Промисловість
- 4.Сільське господарство.

ФІНАНСОВА СИСТЕМА

- незалежний від уряду та парламенту центральний банк
- негайне запровадження власної конвертованої валюти
- неможливість емісії грошей без забезпечення активами

- Не допускалася безконтрольна банківська діяльність

(як національних так і іноземних фінансових установ)

- Негативне ставлення до фінансового капіталу, який отримує прибуток без реального сектору економіки

- Податкова система вирівнює дисбаланс прибутків різних груп населення

- Значне залучення іноземного капіталу для відновлення та розвитку економіки.

(індустріалізація без експлуатації, а не так як це сталося в СРСР)

Для цього планувалося визнати борги царської Росії та інших неіснуючих держав (Австро-Угорщини) у пропорції до території

ТОРГІВЛЯ

- Торгівля мала поєднувати в собі як державне регулювання, так і ринкові механізми.
- Мита на імпорт носили протекціоністський характер.
- Великий опт та багато зовнішньоекономічних торговельних операцій (крім торгівлі зерном) - під контроль держави (у вигляді націоналізації, отримання контрольного пакету у великих підприємствах, а також впливу на кооперацію

ПРОМИСЛОВІСТЬ

1. функціонує в рамках трьох типів власності

а) державної

б) акціонерної з контрольним пакетом в руках держави

в) приватної

2. держава стоїть над всіма процесами, які відбуваються на підприємствах, та здійснює контрольну функцію незалежно від типу власності

3. процес індустріалізації країни має плануватися виключно урядом України, а не метрополіями, та враховувати інтереси всієї етнічної української території

4. вирішення питання аграрного перенаселення лежить в площині розбудови промислових центрів та переселення туди надлишків селян

5.кваліфіковані працівники – опора промисловості: держава мусить формувати своє робітництво та захищати його інтереси

6.територія України має достатньо сировини для того, щоб посідати перші місця в Європі із її видобутку, але мета – розвиток обробної промисловості

7. іноземний капітал у вигляді концесій та позичок має бути залученим для розбудови промисловості, але його мусять контролювати спеціальні державні органи

8. територіально розвиток промисловості має виходити із принципу невеликої відстані до сировинних джерел та енергетичних ресурсів, тобто найкращі в цьому плані - землі центру та сходу України

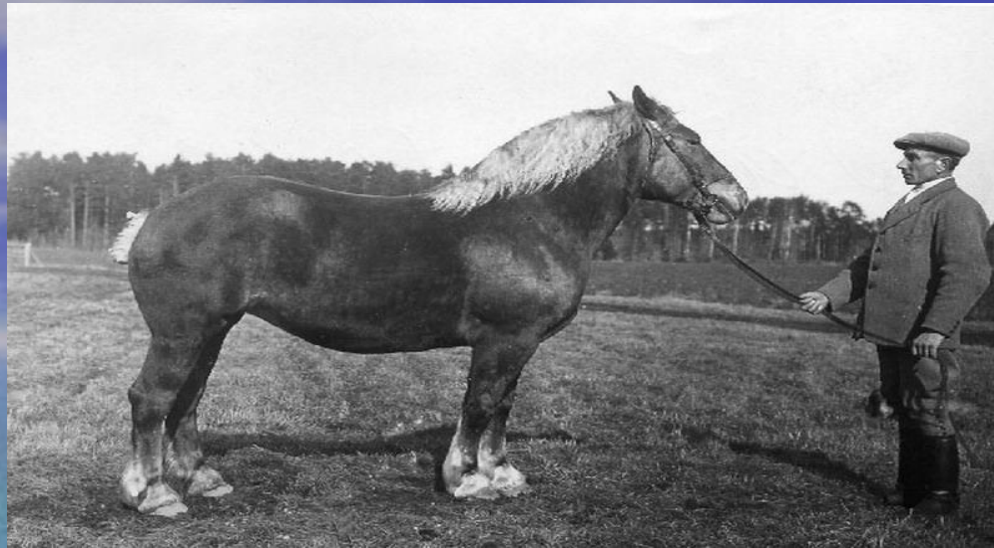

АГРАРНА ПОЛІТИКА

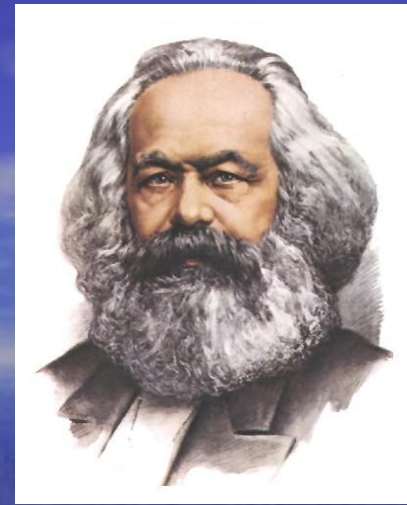
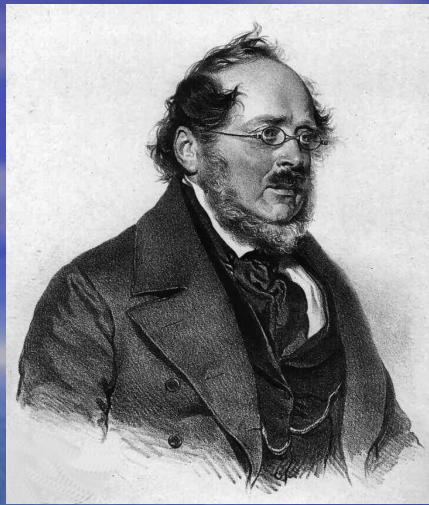
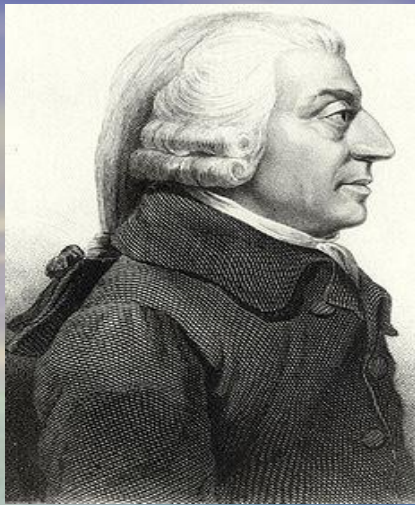
Інститут приватної господарської власності -
ключовий у побудові здорових стосунків між
селянином і державою

- збереження розподілу поміщицької землі,
що вже відбувся в 1917-1918 роках
- але ліквідація колгоспів
- основну роль на селі повинен грати середній
господар
- земельні наділи від 2 до 20 Гектарів

Втручання держави мінімальне

- не допускати - надмірної концентрації землі в одних руках / подрібнення ділянок
- сприяти створенню кооперативів
- механізація – за рахунок об'єднання середніх приватних власників у кооперативи
- залучати надлишкову робочу силу з села до індустріалізованої економіки

Ці принципи свідчать про розробку українськими націоналістами Плану розвитку незалежної економіки на принципах третього шляху в соціально-економічній сфері, відмінного від ліберального капіталізму та від комунізму-соціалізму.

Ющенко - не націоналіст

А хто?

Кравчук - не комуніст

А хто?